

ISSN : 2985-0398 (Print)
ISSN : 2985-0401 (Online)

วารสาร สหวิทยาการรัฐศาสตร์

JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY POLITICAL SCIENCE

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2569
Vol.4 No.1 Jan-APr 2026

ชมรมการบริหารสาธารณะ
Public Administrators Club

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

นโยบายข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อและที่อยู่อีเมล หรือข้อมูลส่วนบุคคล ที่กรอกในเว็บไซต์วารสารนี้จะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในงานวารสารเท่านั้นและจะไม่เปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจกรรมอื่น ๆ หรือให้กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นใดทราบ

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน Journal of Interdisciplinary and Private Management

วัตถุประสงค์

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความหนังสือ ด้านการจัดการภาครัฐและการจัดการภาคเอกชน รัฐประศาสนศาสตร์ บริหาร การศึกษา และบริหารธุรกิจ และสาขาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน

ชื่อวารสาร

ภาษาไทย : วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

ภาษาอังกฤษ : Journal of Interdisciplinary and Private Management

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JIPM/>

ขอบเขต

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความหนังสือ ด้านการจัดการภาครัฐและการจัดการภาคเอกชน รัฐประศาสนศาสตร์ บริหาร การศึกษา และบริหารธุรกิจ และสาขาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน

กำหนดการพิมพ์

ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ : ชมรมการบริหารสาธารณะ

กระบวนการพิจารณาบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารการจัดการภาครัฐและการเมือง ได้รับการตรวจสอบทางด้านวิชาการ โดย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกตรงตามสาขา จำนวน 3 ท่าน แบบปกปิดสองทาง (double-blind) และบทความใน วารสารฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าของบทความซึ่งกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และการนำ บทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่สามารถกระทำได้ โดยระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสหวิทยาการและการจัดการ ภาคเอกชน

บรรณาธิการ

ดร.สุพัตรา ยอดสุรางค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ประกฤติ พูลพัฒน์

รศ.ดร.ลักษมี งามมีศรี

ผศ.ดร.รักเกียรติ หงษ์ทอง

ดร.วัฒนา นนทชิต

ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ปริสุทธิกุล

ดร.เบญจ พพลธรรม

รศ.พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์

ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด

ผศ.ดร.ฐิติมา ให้อย่าง

ผศ.ดร.สุเชาว์ มีหนองหัว

ดร.อานวย บุญรัตน์ไผ่

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผู้ประสานงาน

ดร.สุพัตรา ยอดสุรางค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

สถานที่พิมพ์

สำนักพิมพ์ บัดดี้ ครีเอชั่น 40/315

หมู่ 11 ต.บางแม่นาง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

กองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

ชมรมการบริหารสาธารณะ

3/768 ถนนเทศบาลนิมิตเหนือ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์: 090-962-5431

สารจากบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความหนังสือ ด้านการจัดการภาครัฐ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารการศึกษา และบริหารธุรกิจ ในวารสารฉบับนี้กองบรรณาธิการได้รวบรวมบทความวิจัยเกี่ยวกับด้านการจัดการภาครัฐ รัฐประศาสนศาสตร์ และรัฐศาสตร์ จำนวน 5 บทความ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผู้บริหาร รวมถึงนิสิต/นักศึกษา และหากท่านผู้อ่านต้องการให้มีการปรับปรุงในส่วนใดโปรดเสนอแนะมายังกองบรรณาธิการเพื่อจะได้ปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในฉบับต่อไป

ดร.สุพัตรา ยอดสุรางค์

บรรณาธิการวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

สารบัญ

บทความวิจัย

1. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน.....1
จังหวัดนครปฐม
Public and private sector cooperation strategy for developing welfare
for the elderly in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province
เกศรินทร์ โพธิ์ทา
2. พฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....9
ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
Saving Behavior and Household Accounting According to the Philosophy of Sufficiency
Economy in Bang Pla Ma District, Suphanburi Province
จันทรังศรี กองกันภัย
3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน.....21
กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
Approaches to developing sustainable organic agriculture networks: a case study of Sukjai
Market Sampran district Nakhon Pathom province
จุฑามาศ ห้วยหงษ์ทอง

**ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน
เพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**
**Public and private sector cooperation strategy for developing welfare
for the elderly in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province**
เกศรินทร์ โพธิ์ทา
Kedsarin Potha
E-mail: kedsarin.pot@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์สวัสดิการผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน (2) เพื่อระบุปัญหาด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน และ (3) เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 22 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านสภาพการณ์และปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในระดับพื้นที่มีความครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ และสังคม ได้แก่การจ่ายเบี้ยยังชีพตามสิทธิ์ การส่งเสริมสุขภาพเชิงป้องกันและฟื้นฟู การจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนรวมทั้งการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ (2) ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน พบว่าประกอบด้วยระบบบริการมีลักษณะกระจายกระจายและขาดการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานไม่มีฐานข้อมูลการที่เชื่อมโยงมิติสุขภาพ และขาดเครือข่ายสนับสนุนทางสังคม และ (3) เสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุอำเภอสามพราน พบว่าประกอบด้วย (ก) พัฒนาระบบดูแลสุขภาพแบบบูรณาการ (ข) การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม (ค) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (ง) การส่งเสริมสุขภาพทางสังคมและจิตใจ (จ) การพัฒนากลไกความร่วมมืออย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน, สวัสดิการผู้สูงอายุ, การนํานโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

This research has three objectives: (1) to study the welfare situation of the elderly in Sam Phran District; (2) to identify problems in the welfare of the elderly in Sam Phran District; and (3) to propose a cooperation strategy to sustainably improve the quality of life of the elderly. This research is qualitative research. 22 informants were used to collect data through in-depth interviews, and the data was analyzed using content analysis. The research found that: (1) the welfare situation and problems of the elderly at the local level are comprehensive in terms of economics, health, and social aspects, including the payment of stipends according to entitlements, preventive and rehabilitative health promotion, social activities to strengthen community relationships, and the promotion of occupations to increase income and self-worth of the elderly; (2) the welfare of the elderly in Sam Phran District consists of a scattered service system and lacks data integration between agencies, lacks a database linking health dimensions, and lacks a social support network; and (3) the proposed cooperation strategy

between the public and private sectors to develop the welfare of the elderly in Sam Phran District consists of: (a) developing an integrated healthcare system; (b) strengthening economic security by promoting suitable occupations; (c) developing an elderly-friendly environment; (d) promoting social and mental well-being; and (e) developing a sustainable cooperation mechanism.

Keywords: Public-private collaboration, Elderly welfare, Policy implementation

บทนำ

ปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับภาวะประชากรสูงวัย (Aging Population) อย่างรวดเร็ว โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี ค.ศ. 2050 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นเป็น 2,100 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 22 ของประชากรโลก สถานการณ์นี้สอดคล้องกับประเทศไทยที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2593 จะมีผู้สูงอายุถึง 19 ล้านคน หรือร้อยละ 26 ของประชากรทั้งประเทศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ส่งผลให้มีประชากรในวัยพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลายที่มีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและอยู่ในภาวะพึ่งพิงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประเทศ

การเข้าสู่สังคมสูงวัยทำให้ประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมเพื่อรองรับ "เศรษฐกิจผู้สูงอายุ" จากการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการหลักใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม สุขภาวะ เงินและรายได้ และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ สามารถแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มติดสังคม (ร้อยละ 79.5) กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง (ร้อยละ 20.4) ซึ่งผู้สูงอายุในกลุ่มติดบ้านและติดเตียงนั้น จำเป็นต้องได้รับบริการด้านสุขภาพและการดูแลที่มีคุณภาพอย่างใกล้ชิด

สำหรับพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีประชากรผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เนื่องจากการอพยพของวัยแรงงานเข้าสู่เมืองใหญ่ ทำให้ผู้สูงอายุขาดแคลนผู้ดูแล ผู้สูงอายุในพื้นที่จึงต้องเผชิญกับปัญหาหลายมิติ ได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจจากการขาดรายได้ ปัญหาด้านสุขภาพจากโรคเรื้อรัง ปัญหาด้านสังคม และจิตใจที่เกิดจากภาวะโดดเดี่ยว และปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังไม่ครอบคลุม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์สวัสดิการผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน
2. เพื่อระบุปัญหาด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในอำเภอสามพราน
3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุและพลพลัง (Active Aging)

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อผู้สูงอายุคือการสร้างผู้สูงอายุที่ทรงคุณค่า (Active Aging) โดยมุ่งเน้นเสาหลักสำคัญ ได้แก่ การมีสุขภาพดี การมีส่วนร่วมทางสังคม และการมีหลักประกันความ

มันคง การจัดสวัสดิการที่ดีจึงต้องไม่หยุดอยู่เพียงการสงเคราะห์ แต่ต้องมุ่งเน้นการดึงศักยภาพของผู้สูงอายุ ออกมาใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มพูนพลังของผู้สูงอายุในสังคมไทย ที่พบว่าผู้ที่สูงอายุได้รับการดูแลครบทั้งมิติทางกาย จิตใจ และการมีส่วนร่วมในสังคม จะส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม (สัญญา สดประเสริฐ และคณะ, 2565)

แนวคิดนโยบายสาธารณะและการจัดสวัสดิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในพื้นที่ การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุนั้น ภาครัฐต้องส่งเสริมให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านความมั่นคงทางรายได้ สุขภาพ และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (สมปอง สุวรรณภุมมา, 2564) นอกจากนี้ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่ผสมผสานกับบริบทของพื้นที่ โดยพบว่าการจัดทำบริการสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม จะช่วยให้การนำนโยบายระดับท้องถิ่นไปปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์และก้าวข้ามข้อจำกัดด้านงบประมาณของภาครัฐได้ (ศรา ยุทธ คชพงศ์ และคณะ, 2564)

ทฤษฎีการปกครองแบบเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Governance) และความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP)

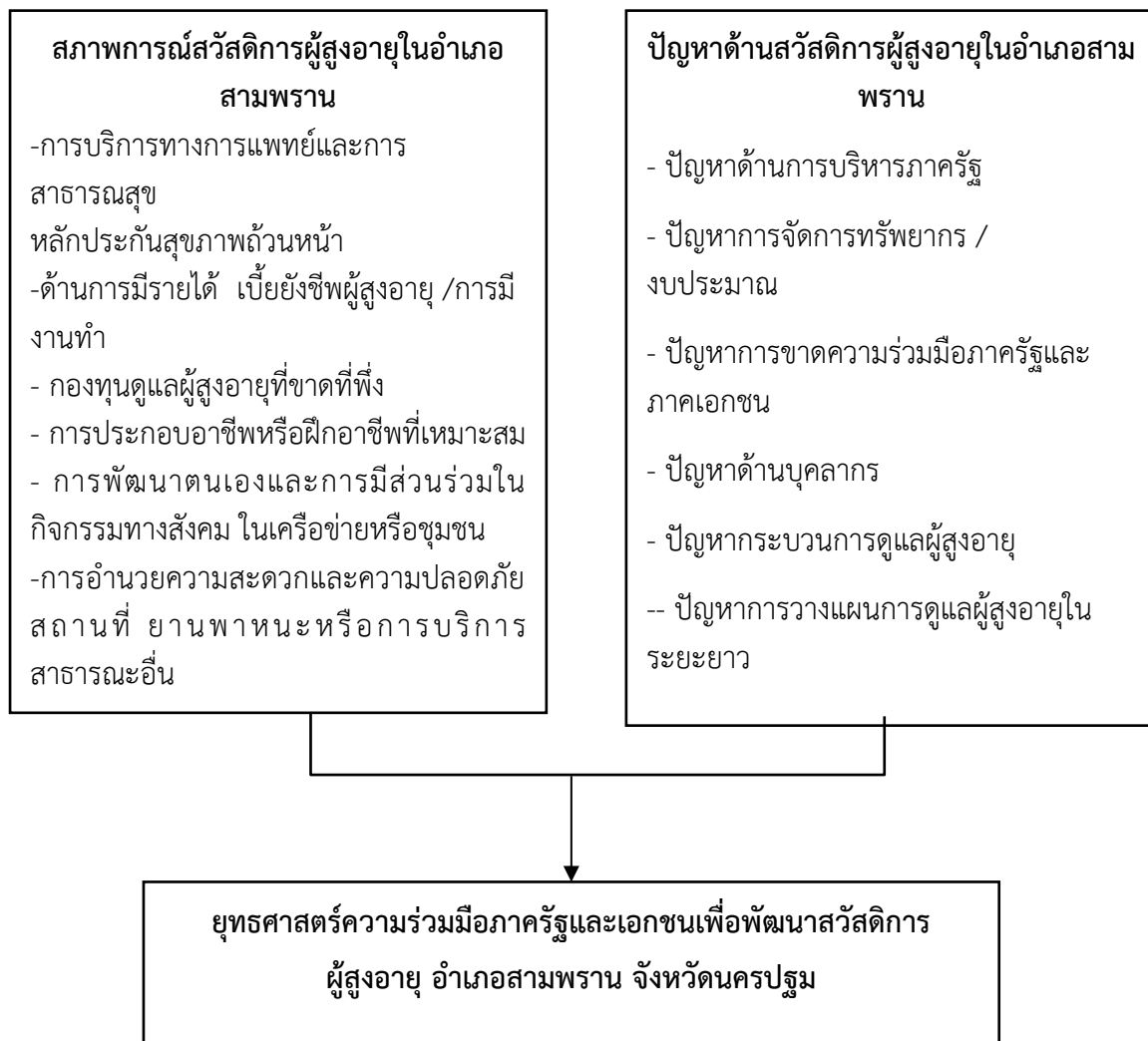
การบริการสาธารณะแนวใหม่กำหนดให้รัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจาก "ผู้จัดทำบริการเองทั้งหมด" มาเป็น "ผู้ประสานงานและผู้อำนวยความสะดวก" การจัดระบบดูแลผู้สูงอายุตามแนวคิดการปกครองแบบร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชน จึงเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานยุคใหม่ (จิตา รัักษ์ ลือชา และธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2565) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) นี้ จะช่วยดึงทรัพยากร ทั้งองค์ความรู้ งบประมาณ และนวัตกรรมจากภาคประชาสังคมหรือภาคธุรกิจ เข้ามาร่วมอุดหนุนโหล่งของการจัดบริการสาธารณะ ทำให้การดูแลผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืน มากกว่าการพึ่งพากลไกของรัฐเพียงฝ่ายเดียว (จิตา รัักษ์ ลือชา และธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2565)

ทฤษฎีการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ภาครัฐ (Public Sector Strategic Management)

การบริหารและการจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐมีความแตกต่างจากภาคธุรกิจ เนื่องจากไม่ได้มุ่งเน้นการแสวงหากำไร แต่มีเป้าหมายสูงสุดคือ "การสร้างคุณค่าสาธารณะ" (Public Value) เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น การจะพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ต้องเริ่มต้นจากกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมให้รอบด้าน และกำหนดกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน (ภควดี อนุญาหงษ์, คชามาศ เต๋โซ, และจุฬาลักษณ์ บุญสุข, 2567)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีกรอบแนวคิดงานวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 22 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มภาครัฐ จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานสวัสดิการและสาธารณสุขจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสามพราน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
- 2) กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการในพื้นที่ ภาคธุรกิจที่สนับสนุนกิจกรรมทางสังคม และสถานประกอบการที่มีการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
- 3) กลุ่มภาคประชาสังคมและประชาชน จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประธานชมรมผู้สูงอายุ หรืออาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ที่มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่เหมาะสมและได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการพูดคุย สอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth

Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 8 ประเด็นได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านร่างกาย เป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านจิตใจเป็นอย่างไร
3. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอย่างไร
4. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร
5. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร
6. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นอย่างไร
7. แนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมเป็นอย่างไร
8. ข้อเสนอแนะต่อการสร้างยุทธศาสตร์ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการอภิปราย

สรุปสภาพการณ์สวัสดิการผู้สูงอายุและข้อจำกัดเชิงระบบ

1. การดำเนินการในพื้นที่อำเภอสามพรานมีความพยายามจัดสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งมิติการจ่ายเบี้ยยังชีพ การส่งเสริมสุขภาพ การจัดกิจกรรมทางสังคม และการส่งเสริมอาชีพ
2. ข้อจำกัดหลักคือระบบบริการยังมีลักษณะกระจัดกระจาย (Fragmented Service Delivery) และขาดการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน พื้นที่ศึกษาไม่มีระบบฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเข้าด้วยกัน ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินความคุ้มค่าเชิงนโยบายและวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาวได้
3. รูปแบบการให้บริการส่วนใหญ่ยังเป็นลักษณะมาตรฐานเดียว (One-size-fits-all Approach) ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล (Individualized Needs) ได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงสูง ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง หรือผู้ที่มีโรคเรื้อรังหลายโรค
4. ความสำเร็จที่ผ่านมามักเป็นความสำเร็จเชิงผลผลิต (Output) หรือตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น จำนวนกิจกรรมและจำนวนผู้เข้าร่วม แต่ยังเกิดช่องว่างเชิงนโยบาย (Policy Implementation Gap) ในการสร้างผลลัพธ์เชิงคุณภาพและผลกระทบระยะยาวด้านคุณภาพชีวิตที่แท้จริงของผู้สูงอายุ

สรุปปัญหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

1. ความร่วมมือในปัจจุบันส่วนใหญ่มีลักษณะเฉพาะกิจ (Ad hoc Collaboration) เกิดขึ้นตามโอกาสหรือเทศกาล

2. เครือข่ายการทำงานขาดกรอบทิศทางเชิงสถาบัน (Institutionalized Framework) และมักพึ่งพาความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal-based Relationship) ทำให้ความร่วมมืออาจหยุดชะงักได้ง่ายเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือบุคลากรประสานงาน

3. การทำงานร่วมกันยังขาดแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว ขาดเป้าประสงค์ที่ชัดเจน และไม่มีตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Shared Outcomes) ทำให้การกำกับทิศทางและการประสานทรัพยากรขาดความเสถียรภาพและความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยนำเสนอยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ภายใต้แนวคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ที่มองสวัสดิการเป็นระบบนิเวศทางสังคม ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาระบบดูแลสุขภาพแบบบูรณาการ ภาครัฐและสาธารณสุขอำเภอควรทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงทรัพยากร โดยจัดทำฐานข้อมูลความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์และขอความร่วมมือจาก มูลนิธิและองค์กรการกุศลในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์ เช่น รถเข็น เตียงปรับระดับ ให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ในการร่วมวิจัยและพัฒนาแอปพลิเคชันแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉินและระบบติดตามสุขภาพทางไกลเพื่อยกระดับการดูแลให้ครอบคลุม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ภาครัฐควรดำเนินนโยบายเชิงรุกด้วยการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการและโรงงานในอำเภอสามพราณ เพื่อเปิดพื้นที่การจ้างงานและจัดทำระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น (Flexible Working) ที่เหมาะสมกับวัย พร้อมทั้งส่งเสริมให้ วิชากิจชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นช่องทางจัดจำหน่ายและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยใช้หลักการ Universal Design และแนวคิด Aging in Place เพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน และพื้นที่สาธารณะให้ปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมสุขภาวะทางสังคมและจิตใจ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมระหว่างรุ่น (Intergenerational Activities) และสร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและเพิ่มคุณค่าในตนเอง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากลไกความร่วมมืออย่างยั่งยืน เน้นการสร้างธรรมาภิบาลเครือข่าย ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับอำเภอ การทำแผนยุทธศาสตร์ร่วม และระบบประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยการเชิญตัวแทนจากสถานประกอบการและวิชากิจชุมชน เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสวัสดิการระดับอำเภอ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้ร่วมเสนอความเห็น ตัดสินใจ และกำกับดูแลการใช้งบประมาณให้เกิดคุณค่าสาธารณะ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

1. จัดตั้งกลไกความร่วมมือถาวรระดับอำเภอ พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่และตัวชี้วัดร่วมอย่างชัดเจน โดยควรยกระดับจากความร่วมมือแบบเฉพาะกิจ (Ad hoc Collaboration) ให้เป็นกรอบสถาบัน (Institutionalized Framework) เพื่อลดการพึ่งพาความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุแบบบูรณาการ เพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามประเมินผลระบบข้อมูลนี้ควรเชื่อมโยงมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยลดความซ้ำซ้อนของการบริการ เพิ่มความแม่นยำของการจัดการรายกรณี (Case-based Precision) และสนับสนุนการบริหารภาครัฐที่ตัดสินใจบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Policy)

3. ส่งเสริมการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมระยะ 5 ปี ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีแผนระยะยาวจะช่วยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Shared Outcomes) อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการทำงานที่ขาดความต่อเนื่อง และทำให้การประสานทรัพยากรระหว่างภาคส่วนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. พัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่เน้นผลลัพธ์และผลกระทบระยะยาว ควรเปลี่ยนจากการวัดผลความสำเร็จเชิงผลผลิต (Output) หรือตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไปสู่การประเมินผลลัพธ์เชิงคุณภาพและผลกระทบ (Impact) ที่สะท้อนคุณภาพชีวิตที่แท้จริงของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภาวะภาพลวงตาของความสำเร็จเชิงตัวเลข (Performance Illusion)

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในฐานะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ ภาครัฐควรจูงใจให้สถานประกอบการในอำเภอสามพราน เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น การทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ในการจ้างงานผู้สูงอายุ หรือการให้สิทธิหักลดหย่อน เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อเปลี่ยนจากบทบาทผู้บริจาค มาเป็นผู้ร่วมสร้างคุณค่าสาธารณะอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของยุทธศาสตร์ที่เสนอ เพื่อเป็นการหาหลักฐานเชิงประจักษ์และทดสอบประสิทธิภาพของกรอบยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านเมื่อนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่

2. ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่อื่นเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จเชิงบริบท เพื่อทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของสภาพแวดล้อม บริบททางสังคม และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้เห็นปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ศึกษา รูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือในเชิงลึก เพื่อพัฒนาโมเดลต้นแบบระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ โดยควรถอดบทเรียนจากกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อนำข้อค้นพบไปพัฒนาเป็นโมเดลที่สามารถขยายผลการใช้งานในระดับที่กว้างขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธิดารักษ์ ลือชา และธีระภัทรา เอกผายยสวัสดิ์. (2565). การจัดระบบดูแลผู้สูงอายุตามแนวคิดการปกครองแบบร่วมมือ: กรณีการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 274-294.
- ภควดี อนุญาหงษ์, คชามาศ เตโช, และจุฬาลักษณ์ บุญสุข. (2567). การจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐ: แนวทางสู่ความสำเร็จและการพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 757-766.
- ศราวุธ คชพงศ์, ดนัย ผ่องแผ้ว, กุลชาติ บุญกลิ่นสอน, และธนัสถา โรจนตระกูล. (2564). การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 274-288.
- สมปอง สุวรรณภุมมา. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 6(2), 220-232.

สัญญา สดประเสริฐ, สุทธญาณ โอบอ้อม, พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย, พระอุทิศ สุขแสง, และสุรัตน์ พักน้อย (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มพูนพลังของผู้สูงอายุในสังคมไทย. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 7(1), 232-240.

**พฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี**
**Saving Behavior and Household Accounting According to the Philosophy of
Sufficiency Economy in Bang Pla Ma District, Suphanburi Province**
จันทรังศรี กองกันภัย

Jantarangsri Kongkanphai
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพปฏิบัติการ
Vocational Training and Development Officer
E-mail: jantarangsri.kon@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินพฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการออมและการจัดทำบัญชี และ (3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการออมและการจัดทำบัญชีตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือครัวเรือนที่มีการจัดทำบัญชีจำนวน 130 ครัวเรือน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน ประกอบด้วยบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในพื้นที่ 13 ตำบลของอำเภอบางปลาม้า เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านพฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคในการออมและการจัดทำบัญชี พบว่า ได้แก่ (ก) ข้อจำกัดด้านทักษะการจดบันทึกเนื่องจากเป็นผู้สูงอายุ (ข) ขาดความเข้าใจในเครื่องมือทางบัญชีที่ซับซ้อน (ค) ความไม่แน่นอนของรายได้ (ง) ปัญหาความเครียดทางการเงิน และ (3) ด้านการเสนอแนวทางการส่งเสริมการออมและการจัดทำบัญชีตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประกอบด้วย (ก) สร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงิน (ข) การเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการการเงินที่สามารถเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้ (ค) ส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการสอนและแนะนำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนในระดับชุมชน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

Abstract

The objectives of this research were: (1) to evaluate saving behaviors and household accounting practices based on the Philosophy of Sufficiency Economy; (2) to study the problems and obstacles related to saving and accounting; and (3) to propose guidelines for promoting saving and household accounting based on the Philosophy of Sufficiency Economy within communities in Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province. this study employed a mixed-methods research design. For the quantitative phase, the sample consisted of 130 households practicing household accounting, with data collected via

questionnaires and analyzed using descriptive statistics. For the qualitative phase, 13 key informants—comprising local government personnel and community leaders across 13 sub-districts in Bang Pla Ma—were interviewed through in-depth interviews, followed by content analysis. The research findings revealed that Overall saving behaviors and household accounting practices based on the Philosophy of Sufficiency Economy were at a high level. Problems and obstacles in saving and accounting included: (a) limitations in recording skills due to the elderly demographic; (b) a lack of understanding of complex accounting tools; (c) income instability; and (d) financial stress. Proposed guidelines for promoting saving and household accounting based on the Philosophy of Sufficiency Economy in Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province, consisted of: (a) creating incentives for financial behavior change; (b) enhancing financial management skills through simplified and practical methods; and (c) promoting "Agricultural Accounting Volunteers" to serve as mentors in teaching and providing guidance on household accounting at the community level.

Keywords: Saving Behavior, Household Accounting, Philosophy of Sufficiency Economy, Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญกับปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติที่เรื้อรังมาอย่างยาวนาน ประชากรส่วนใหญ่ประสบปัญหาความไม่แน่นอนของรายได้และมีรายได้ไม่เพียงพอจ่บรายจ่ายในชีวิตประจำวัน สภาการณดังกล่าวส่งผลให้ขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลายมิติ และทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ในภาพรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สาเหตุของความยากจนสามารถจำแนกออกได้เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล โดยปัจจัยภายในที่สำคัญคือการขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนจัดการทางการเงินที่ดี รวมถึงวิถีชีวิตที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและค่านิยมการบริโภคที่เกินตัว

แนวทางสำคัญที่ประชาชนควรยึดถือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ซึ่งเน้นย้ำถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้พร้อมรับต่อ ความเปลี่ยนแปลง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา

และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ในพื้นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 13 ตำบล ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ ประสบปัญหาหนี้สินทั้งในและนอกระบบ เนื่องจากการขาดการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่มีการวางแผนทางการเงินที่รัดกุม ส่งผลให้รายจ่ายสูงกว่ารายได้จนเกิดภาวะเงินไม่พอใช้แม้หน่วยงานราชการจะมีความพยายามในการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในทางปฏิบัติยังพบอุปสรรคหลายประการที่ทำให้พฤติกรรมการออมและการทำบัญชีไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยปัญหาหลักที่มักพบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือการลืมนบันทึกข้อมูลทำให้ขาดความต่อเนื่อง ความเข้าใจผิดในรายการบัญชี เช่น รายได้ที่ไม่แน่นอน หรือความยุ่งยากในขั้นตอนการจดบันทึก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านอายุและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลทางการเงิน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางด้านทักษะการอ่านเขียนและการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนั้นแล้วสภาพปัญหาที่มีความเฉพาะตัวเนื่องจากบริบททางเศรษฐกิจที่เป็นสังคมเกษตรกรรมและค้าขาย รายได้ส่วนใหญ่จึงมีความผันผวนตามฤดูกาลและราคาตลาด อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การจัดสรรเงินออมทำได้ยากลำบาก และประชาชนบางส่วนมองว่าการทำบัญชีเป็นเรื่องยุ่งยากเมื่อเทียบกับการเร่งหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพ การละเลยการทำบัญชีจึงมิได้เกิดจากความไม่รู้เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากแรงจูงใจและข้อจำกัดในวิถีชีวิตประจำวันที่ขาดระบบการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อประเมินระดับพฤติกรรมในปัจจุบัน และวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง การวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะเสนอแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพัฒนาทักษะทางการเงินและสร้างวินัยในการออมผ่านรูปแบบการทำบัญชีที่ง่ายและไม่ซับซ้อน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้สูงอายุและบริบทของพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในครัวเรือนจะช่วยให้ประชาชนสามารถบริหารจัดการหนี้สิน มีเงินเก็บสะสม และยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินพฤติกรรมการออมและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการออมและการจัดทำบัญชีตามครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการออมและการจัดทำบัญชีตามครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในอำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและควมมีอิสระในการกำหนด ชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการ การต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่

เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ตรัสไว้ว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517) (มูลนิธิชัยพัฒนา, <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>, 9 ธันวาคม 2567)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า ๓๐ ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานสำคัญที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผลหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงอย่างมีหลักการ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และการมีภูมิคุ้มกันหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ในการตัดสินใจและการกระทำ

สำหรับการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มิได้เป็นเพียงการจดบันทึกตัวเลขเท่านั้น แต่เป็นการใช้เครื่องมือทางการบัญชีเพื่อสร้างความพอประมาณในระดับครัวเรือน การมีบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้องจะช่วยให้สามารถประเมินสถานะทางการเงินตามความเป็นจริง วิเคราะห์สาเหตุของรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และวางแผนเงินสำรองฉุกเฉินซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในพื้นที่อำเภอบางปลาม้าสะท้อนให้เห็นว่า แม้ประชาชนจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการออมในระดับสูง แต่ในเชิงปฏิบัติการรักษาวินัยในการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนา

การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนภายใต้กรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านพฤติกรรมศาสตร์ การจัดการทางการเงิน และหลักการดำเนินชีวิตตามวิถีทางสายกลาง พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งรวมถึงอาการที่สังเกตได้ เช่น การเขียน การพูด และกระบวนการทางจิตใจ เช่น ความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งภายในร่างกายและภายนอกร่างกาย ดังนั้น พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นการแสดงออกของบุคคลในการบันทึกข้อมูลทางการเงินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการวางแผนชีวิต

แนวคิดบัญชีครัวเรือน

Gutter, M., & Copur, Z. (2011) กล่าวว่า บัญชีครัวเรือนเป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการทางการเงินบัญชีในระดับครัวเรือน โดยครอบคลุมการเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึก การวัดมูลค่า การจัดหมวดหมู่ และการรายงานข้อมูลทางการเงิน เพื่อสะท้อนสถานะรายรับ-รายจ่ายของบุคคลหรือครอบครัวอย่างเป็นระบบ โดยช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ส่งเสริมการประหยัดและการออม ตลอดจนเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาหนี้สิน

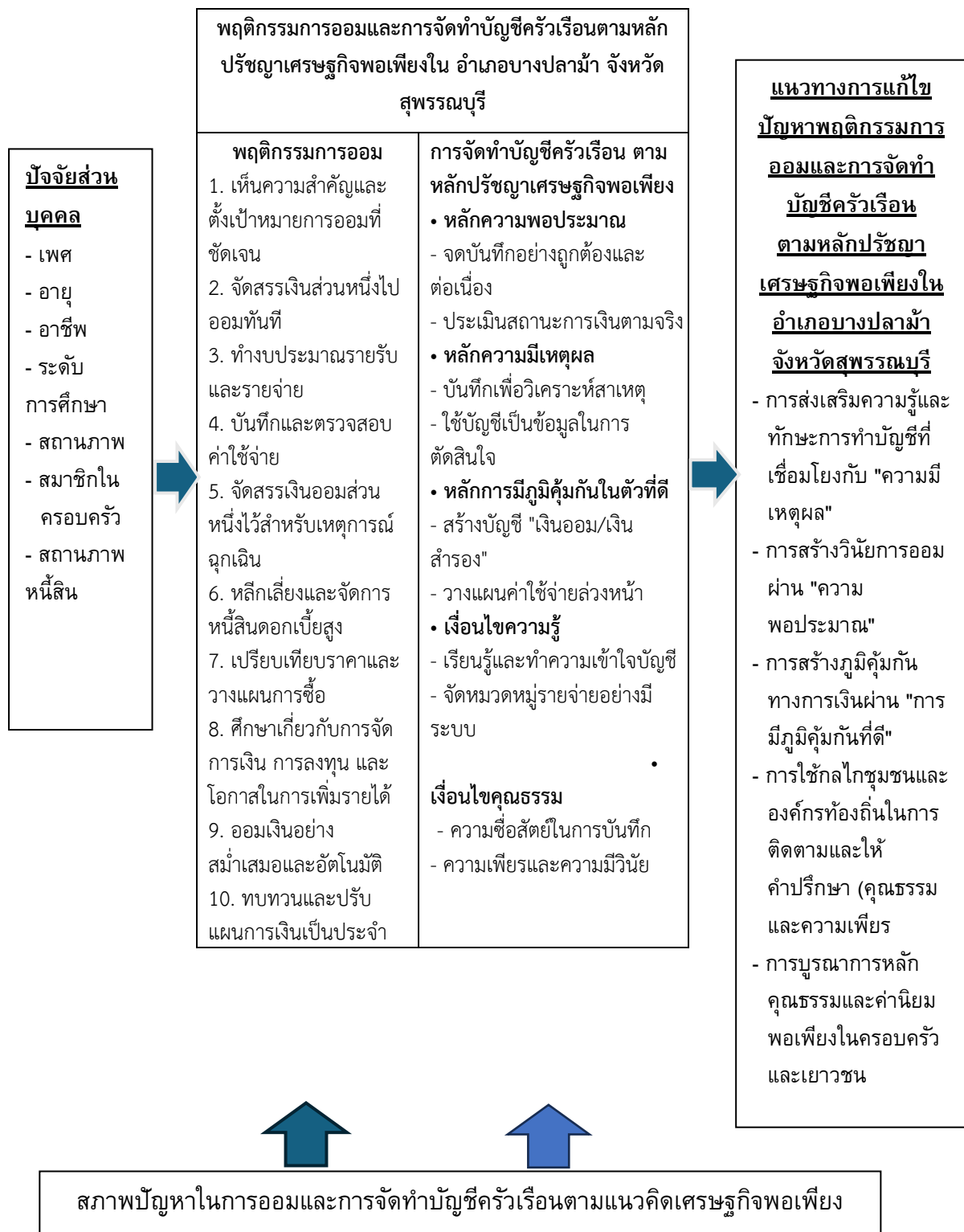
อย่างยั่งยืน แก่นสำคัญของบัญชีครัวเรือนอยู่ที่การบันทึกรายได้และรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินผลทางเศรษฐกิจของการดำรงชีวิตในรูปของเงินคงเหลือ ซึ่งสามารถนำไปสู่การออมหรือการลงทุนในอนาคต

ในเชิงพฤติกรรมทางการเงิน การทำบัญชีครัวเรือนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการจัดการทรัพยากรทางการเงินของบุคคล โดยจัดอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในการควบคุมและวางแผนการใช้จ่ายอย่างมีระบบ ช่วยให้ผู้สามารถติดตามสถานะทางการเงิน ลดความเสี่ยงจากการใช้จ่ายเกินตัว และเสริมสร้างวินัยทางการเงินในระยะยาว ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายผ่านกรอบทฤษฎีระบบการจัดการทรัพยากรครอบครัว

ความมั่นคงทางการเงินมิได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคล ทักษะ ทักษะความรู้ทางการเงิน และพฤติกรรมการจัดการเงิน โดยเฉพาะพฤติกรรมเชิงบวก เช่น การวางแผนงบประมาณ การออมอย่างสม่ำเสมอ การชำระหนี้ตรงเวลา และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ขาดการควบคุม ล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและลดความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การทำบัญชีครัวเรือนเพียงลำพังอาจไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความผาสุกทางการเงินอย่างยั่งยืน หากไม่ได้ดำเนินควบคู่กับพฤติกรรมทางการเงินด้านอื่น ดังนั้น บัญชีครัวเรือนจึงควรถูกมองในฐานะเครื่องมือเชิงพฤติกรรมที่มีบทบาททั้งในการสะท้อนและกำกับกับการตัดสินใจทางการเงิน อันจะนำไปสู่การพัฒนาวินัยทางการเงิน การบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลและครัวเรือนในระยะยาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

แนวทางการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คือ ประชากรที่มีการทำบัญชีครัวเรือนในเขตพื้นที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่มีการทำบัญชีครัวเรือนจาก 13 ตำบล ตำบลละ 10 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 130 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มาก

2.กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 13 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลประชาชนและการส่งเสริมการออม

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกคือข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ส่วนที่สองคือข้อมูลด้านรายรับ รายจ่าย และพฤติกรรมการทำบัญชีครัวเรือน และส่วนที่สามคือข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท

การตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินสอดคล้องของข้อคำถาม IOC (Index of item-Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 3 ท่าน โดย คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป

การตรวจสอบความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.95

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อระบุปัญหาอุปสรรคในระดับพื้นที่ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมที่ยั่งยืน ทั้งนี้เครื่องมือทั้งหมด ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่อยู่ในเกณฑ์ 0.6 ถึง 1.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งสำคัญดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 130 ครัวเรือน และประสานงานผ่านผู้นำชุมชนในการกระจายแบบสอบถาม รวมถึงการเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามระยะเวลาที่กำหนด

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาค้นคว้าจากตำราวิชาการ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำมาอ้างอิงและสนับสนุนผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเงิน โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหา ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดไปจนถึงระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับสภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

4. การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มข้อมูล และการตีความเพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการออม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลพื้นฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 52.31 และเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 47.69 ด้านอายุพบว่าส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไปจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 41.54 รองลงมาคือช่วงอายุ 41 ถึง 50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 31.54 ช่วงอายุ 31 ถึง 40 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.92 และช่วงอายุ 20 ถึง 30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ในส่วนของอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 28.46 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 26.15 อาชีพเกษตรกร จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 และอาชีพรับราชการ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.31 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ประถมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 50.77 รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 ระดับปวส. จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.77 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23 สำหรับสถานภาพพบว่าส่วนใหญ่สมรส จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 49.23 รองลงมาคือโสดและหม้ายมีจำนวนเท่ากันคือ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.46 และ หย่าร้าง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 4 ถึง 6 คน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 41.54 รองลงมาคือ 1 ถึง 3 คน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.77 และ 7 คนขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 และมีหนี้สิน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงินพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 ถึง 20,000 บาทจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 63.85 รองลงมาคือ 4,001 ถึง 10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.46 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.61 และต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.08 สำหรับรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 4,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 66.15 รองลงมาคือ 4,001 ถึง 10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.46 ช่วง 10,001 ถึง 20,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.08 และมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.31 แหล่งความรู้เรื่องบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ มาจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 71.79 รองลงมาจากสถานศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 และศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.49 ปัจจุบันพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยทำบัญชี ครัวเรือน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38 รองลงมาทำกำลังทำ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 33.85 และไม่ทำ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.77 วัตถุประสงค์หลักในการทำบัญชีคือเพื่อควบคุมรายจ่ายในครัวเรือน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 ระยะเวลาที่เริ่มทำบัญชีส่วนใหญ่มากกว่า 1 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 46.16 และ ลักษณะการบันทึกส่วนใหญ่นิยมสรุปยอดเป็นรายเดือน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86

ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการออมในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.569 เมื่อพิจารณารายประเด็นทั้งสิบข้อพบว่าลำดับที่หนึ่งคือความทราบเป้าหมายการออมและความจำเป็นต่อความมั่นคงทางการเงินมีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.480 อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่สองคือความทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมมีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.542 อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่สามคือความสามารถในการระบุปัญหาที่ขัดขวางการออมมีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.600 อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่สี่มีสองประเด็นคือการตั้งเป้าหมายทางการเงินและการวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณมีค่าเฉลี่ย 4.49 เท่ากันโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.546 และ 0.638 ตามลำดับอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ห้าคือความทราบประเภทและวิธีการออมที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.648 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่หกคือการให้ความสำคัญกับการสร้างพฤติกรรมทางการเงินที่ดีและมีวินัยมีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.743 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่เจ็ดคือความทราบว่า การออมเป็นรากฐานของการลงทุนมีค่าเฉลี่ย 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.665 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่แปดคือความทราบเทคนิคและกลยุทธ์การออมที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.846 อยู่ในระดับมาก และลำดับที่เก้าคือความทราบว่าค่านิยมครอบครัวและสังคมมีผลต่อการตัดสินใจออมมีค่าเฉลี่ย 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.957 อยู่ในระดับมาก

ผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.830 เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าลำดับที่หนึ่งคือการตั้งเป้าหมายการออมที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.569 อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่สองคือการเปรียบเทียบราคาและตรวจสอบความจำเป็นก่อนซื้อสินค้ามีค่าเฉลี่ย 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.636 อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่สามคือการพยายามไม่สร้างหนี้ที่ไม่จำเป็นและเร่งชำระหนี้มีค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.696 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่สี่คือการจัดสรรเงินออมไว้สำหรับเหตุการณ์ไม่คาดฝันมีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.815 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ห้าคือการจัดสรรเงินออมทันทีเมื่อมีรายได้มีค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.900 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่หกคือการทำงบประมาณรายรับรายจ่ายเพื่อตัดลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นมีค่าเฉลี่ย 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.121 อยู่ในระดับมาก ลำดับที่เจ็ดคือการบันทึกการใช้จ่ายอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ย 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.402 อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่แปดคือการศึกษารื่องการจัดการเงินและการลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้มีค่าเฉลี่ย 2.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.152 อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่เก้าคือการตรวจสอบสถานะทางการเงินอย่างน้อยปีละครั้งมีค่าเฉลี่ย 2.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.148 อยู่ในระดับน้อย และลำดับที่สิบคือการตั้งค่าโอนเงินอัตโนมัติเข้าบัญชีออมหรือบัญชีลงทุนมีค่าเฉลี่ย 2.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.340 อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพปัญหาในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.710 อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพปัญหาในระดับสูงมากที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.716 และรายจ่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพปัญหาในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.612 ในขณะที่รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.058 สภาพปัญหาสำคัญที่พบจากการสัมภาษณ์คือลักษณะอาชีพเกษตรกรที่มีรายได้ไม่สม่ำเสมอและมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติเช่นน้ำท่วมรวมทั้งข้อจำกัดด้านทักษะการอ่านเขียนของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อการละเลยการทำบัญชี โดยมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้จัดทำบัญชีในรูปแบบที่ง่ายไม่ซับซ้อนและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องจากผู้นำชุมชนเพื่อสร้างวินัยทางการเงินที่ยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และบริบทของพื้นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดังนี้

พฤติกรรมกรรมการออมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงเป้าหมายการออมและความจำเป็นต่อความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.65 ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่มีพื้นฐานของเงื่อนไขความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แม้ค่าเฉลี่ยรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรมในเชิงการปฏิบัติที่สม่ำเสมอและการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนกลับมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าด้านความรู้ โดยเฉพาะการตรวจสอบสถานะทางการเงินประจำปีที่มีค่าเฉลี่ยเพียง 2.22 และการโอนเงินอัตโนมัติที่มีค่าเฉลี่ย 2.14 สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมกรรมการออมและการทำบัญชีนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยวินัยและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตามหลักการออมก่อนใช้ ซึ่งในทางปฏิบัติจริงกลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายและเปรียบเทียบราคาสินค้าเป็นหลักเพื่อบ่งชี้ความพอประมาณและการมีเหตุผลในรายจ่าย เฉพาะหน้า ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในอำเภอบางพลาม้าส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไปและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงทางการเงินเพื่อรองรับวัยเกษียณ จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการออมในระดับที่สูงมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านช่วงวัยและระดับการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงหรือการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การตั้งค่าโอนเงินอัตโนมัติผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร หรือการตรวจสอบสถานะทางการเงินผ่านระบบออนไลน์ จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในส่วนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนอยู่ในระดับที่น้อย นอกจากนี้ วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมและค้าขายที่รายได้มีความผันผวนรายวัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างเน้นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการเปรียบเทียบราคาสินค้าและความจำเป็นก่อนซื้อ เพื่อประคองรายจ่ายให้สอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับในแต่ละวัน สอดคล้องกับแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในส่วนของเงื่อนไขความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจทางการเงิน และหลักของความมีเหตุผลในการเลือกบริโภคสินค้าตามความจำเป็น รวมถึงหลักการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีด้วยการออมเงินเพื่อเตรียมพร้อมรับความเสี่ยงในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ หนองใหญ่ (2560) กล่าวว่า การออมทรัพย์ของแต่ละบุคคลนั้นมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป ซึ่งเหตุผลหลักของการออมก็ คือการเก็บไว้เพื่อใช้จ่ายในอนาคตนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) กล่าวว่า แม้ประชาชนจะมีความรู้เรื่องการบัญชี แต่ในทางปฏิบัติมักประสบปัญหาความสับสนและเข้าใจไม่ถูกต้อง ปัญหาที่ประชาชนมีรายรับน้อยจึงเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลต้องแก้ไขและควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของบัญชีครัวเรือนมากขึ้น และขาดความรู้ด้านการบัญชีเกี่ยวกับการทำแบบฟอร์มบัญชีและวิธีการบันทึกบัญชี อีกทั้งขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรและประชาชน

ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อสภาพปัญหา โดยเฉพาะปัจจัยด้านอายุที่มีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาในระดับสูงที่สุดที่ 0.716 ซึ่งสะท้อนผ่านข้อมูลเชิงคุณภาพว่าผู้สูงอายุในอำเภอบางพลาม้ามีข้อจำกัดด้านทักษะการจดบันทึกและความเข้าใจในเครื่องมือทางบัญชีที่ซับซ้อน นอกจากนี้ สภาพปัญหาจาก

ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือความไม่แน่นอนของรายได้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย ซึ่งต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติและภาวะเศรษฐกิจผันผวน ปัญหานี้สอดคล้องกับคุณลักษณะของความเสี่ยงในอาชีพเกษตรกรรมที่ทำให้การจัดสรรเงินออมมีความยากลำบากมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนละเลยการทำบัญชีเนื่องจากมองว่าเป็นภาระที่ยุ่งยากและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตรายวันที่เน้นการหารายได้เป็นหลัก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างประชากรของกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางปลาม้าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางกายภาพและทักษะการอ่านเขียนที่เป็นอุปสรรคต่อการบันทึกข้อมูลที่มีรายละเอียดซับซ้อน ประกอบกับความเคยชินในการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมที่เน้นการจดจำมากกว่าการจดบันทึก เมื่อต้องเผชิญกับเครื่องมือทางบัญชีที่เป็นทางการจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นภาระและเป็นเรื่องไกลตัว ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรม รายได้จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพลมฟ้าอากาศและราคาสินค้าเกษตร และมองว่าผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่จดบันทึกไว้ ทำให้การจัดทำบัญชีถูกลดความสำคัญลงเมื่อเทียบกับการแก้ไขปัญหาปากท้องในแต่ละวัน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสภาพปัญหาสำคัญคือการขาดภูมิคุ้มกันทางการเงินเนื่องจากความผันผวนของรายได้และรายจ่ายที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้ประชาชนไม่สามารถนำหลักความพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพในภาวะวิกฤต ความยุ่งยากซับซ้อนของแบบฟอร์มบัญชีและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าการทำบัญชีเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนละเลยการจดบันทึก ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพปัญหาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.716 โดยเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดความสามารถในการจัดการอุปสรรคภายในตัวบุคคล และแนวคิดของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ระบุถึงปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการขาดแรงจูงใจในการทำบัญชีครัวเรือนในระดับฐานราก ประชาชนให้ความสำคัญกับรายได้เฉพาะหน้ามากกว่าการวางแผนระยะยาว สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมองการทำบัญชีเป็นเรื่องยุ่งยาก

แนวทางที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการการเงินที่มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงง่าย การส่งเสริมรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเพื่อให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้สูงอายุในพื้นที่ การพัฒนาแนวทางในอนาคตควรนำเทคโนโลยีที่เข้าใจง่ายควบคู่ไปกับการสร้างวินัยการออมเพื่อรองรับวัยเกษียณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจแต่ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการจัดการเงินตามเป้าหมายที่วางไว้ที่ เนื่องมาจากประชาชนในอำเภอบางปลาม้าส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีพื้นฐานอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความคุ้นเคยกับวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มชนมากกว่าการบริหารจัดการผ่านระบบราชการหรือเทคโนโลยีที่ซับซ้อน แนวทางที่เน้นการระเบิดจากข้างในหรือการสร้างความเข้มแข็งจากระดับครัวเรือนโดยใช้ผู้นำชุมชนเป็นพี่เลี้ยงจึงมีประสิทธิภาพสูงกว่า การเสนอแนวทางที่เน้นความยืดหยุ่นและบูรณาการเทคโนโลยีที่เรียบง่ายจึงเป็นช่วยสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินให้ยั่งยืนได้ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยขยายออกมาสู่สังคมภายนอก โดยการสร้างความตระหนักรู้ในระดับบุคคลและครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน และ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2562) ในเรื่องการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี (ครูบัญชี) เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการสอนแนะนำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนในระดับชุมชน ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะใน

การใช้ผู้นำชุมชนช่วยติดตามผลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อสร้างวินัยทางการเงินที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมและการทำบัญชีครัวเรือนระหว่างกลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้แนวทางส่งเสริมที่เฉพาะเจาะจงตามลักษณะรายได้
2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือเครื่องมือบันทึกบัญชีดิจิทัลที่ออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อประเมินว่าเทคโนโลยีที่ใช้งานง่ายสามารถช่วยลดสภาพปัญหาด้านการจดบันทึกได้จริงหรือไม่
3. ศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาและค่านิยมทางสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินของประชาชนในพื้นที่เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านพฤติกรรมการออม
4. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในเชิงลึกเกี่ยวกับครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาหนี้สินด้วยบัญชีครัวเรือน เพื่อถอดบทเรียนและสร้างเป็นโมเดลต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นในอำเภอบางปลาม้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2562). *เดินทางพัฒนาครัวบัญชีอาสาสู่ Smart Farmer ต่อยอดองค์ความรู้ทางบัญชีสู่เกษตรกร*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. <https://www.moac.go.th/site-home>
- นเรศ หนองใหญ่. (2560). *พฤติกรรม การออมของประชาชนในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรา เรื่องสินภิญญา. (2555). บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม. *วารสารสหวิทยาการและการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(1), 20–28.
- มูลนิธิชัยพัฒนา.(2567) . *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>.
- Gutter, M., & Copur, Z. (2011). Financial behaviors and financial well-being of college students: Evidence from a national survey. *Journal of Family and Economic Issues*, 32(4), pp. 699–714.

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน
กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Approaches to developing sustainable organic agriculture networks: a case study of
Sukjai Market Sampran district Nakhon Pathom province

จุฑามาศ ห้วยหงษ์ทอง

Juthamas Huayhongthong

E-mail: juthamas.hua@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่ออธิบายสถานการณ์เครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อระบุปัญหาเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ประกอบด้วย บุคลากรมูลนิธิสังคมสุขใจ เกษตรกรเครือข่าย และเจ้าหน้าที่รัฐ โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสังเกตการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) ผลการวิจัย พบว่า (1) สถานการณ์เครือข่ายมีการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจภายใต้สามพรานโมเดล ใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน (2) ปัญหาสำคัญ ได้แก่ ความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน โครงสร้างเกษตรกรเข้าสู่สังคมสูงวัยทำให้มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและการจัดทำเอกสาร รวมถึงปัญหาความล่าช้าในกระบวนการขึ้นทะเบียนและออกใบรับรอง และ (3) แนวทางการพัฒนาควรมุ่งเน้นการใช้ตลาดนำการผลิต การดึงคนรุ่นใหม่เข้ามาช่วยด้านเทคโนโลยีและฐานข้อมูล การพัฒนาระบบตรวจรับรองข้ามกลุ่มเพื่อความโปร่งใส และการสร้างระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงแบบปัจจุบันเพื่อความยั่งยืนของเครือข่าย

คำสำคัญ: เครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์ การบริหารจัดการเครือข่าย ตลาดสุขใจ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this study were (1) to explain the situation of the sustainable organic agriculture network of Sukjai Market, Sampran District, Nakhon Pathom Province; (2) to identify problems of the network; and (3) to propose approaches for developing the sustainable organic agriculture network. This study was conducted by a qualitative research approach. Data were collected from 12 key informants, including Foundation personnel, network farmers, and government officials, by using semi-structured interviews and observation. The data obtained were analyzed by thematic analysis. Results showed that (1) the network situation involves decentralized management under the Sampran Model utilizing Participatory

Guarantee Systems (PGS) as the core mechanism; (2) key problems included demand-supply imbalances, an aging farmer population leading to limitations in technology adoption and documentation, and delays in registration and certification processes; and (3) development approaches should focus on market-led production, involving the younger generation (Young Smart Farmers) to assist with technology and database management, developing cross-group auditing systems for transparency, and creating a real-time connected database system for sustainability.

Keywords: Organic Agriculture Network, Network Governance, Sukjai Market, Participatory Guarantee Systems (PGS),

บทนำ

ภาคเกษตรกรรมถือเป็นรากฐานสำคัญของประเทศไทย แต่ปัจจุบันต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์จากการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างเข้มข้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ เกษตรกรรายย่อยยังตกอยู่ในกับดักความยากจนจากโครงสร้างตลาดที่ไม่เป็นธรรมและการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง การเปลี่ยนผ่านสู่เกษตรอินทรีย์ จึงเป็นทางเลือกสำคัญ แต่เกษตรกรยังเผชิญอุปสรรคด้านระบบการรับรองมาตรฐานโดยบุคคลที่สาม (Third Party Certification) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและขั้นตอนซับซ้อน ทำให้เกษตรกรจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงการรับรองและขาดโอกาสในการขยายช่องทางการตลาด

นอกเหนือจากปัญหาด้านการตลาดและผลกระทบจากสารเคมีแล้ว ภาคเกษตรกรรมไทยยังเผชิญกับวิกฤตเชิงโครงสร้างประชากรจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) โดยพบว่าอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แรงงานในครัวเรือนจำนวนมากเคลื่อนย้ายออกจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมากยิ่งขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางช่วงวัยดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการปรับตัวของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดในการเข้าถึงและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ตลอดจนการจัดการข้อมูลที่มีความซับซ้อน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการรับรองมาตรฐานในยุคปัจจุบัน ดังนั้น ปัญหาของเกษตรกรรายย่อยในปัจจุบันจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงมิติด้านการผลิตหรือราคาเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมถึงการขาดความต่อเนื่องของแรงงานและการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างรุ่น ซึ่งหากขาดแนวทางการจัดการที่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้ปัญหาเชิงโครงสร้างประชากรกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในมิติด้านมาตรฐาน เกษตรกรรมและข้อจำกัดเชิงศักยภาพของเกษตรกรสูงวัยดังกล่าว ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเครือข่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียบนพื้นฐานความไว้วางใจ ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้เกิดโมเดลต้นแบบ สามพรานโมเดลและตลาดสุขใจ ซึ่งเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้บริโภคโดยตรงและใช้ระบบ PGS ในการสร้างความเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งจนเป็นต้นแบบระดับประเทศ แต่เครือข่ายยังคงมีความท้าทายเรื่องความยั่งยืน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ

พฤติกรรมผู้บริโภค ปัญหาความต่อเนื่องของกระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทาน หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่ ยังต้องการการถอดบทเรียนและการวิเคราะห์เชิงลึก งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ เพื่อถอดบทเรียนและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการยกระดับเกษตรกรรายย่อยให้พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออธิบายสถานการณ์เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อระบุปัญหาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืนของตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม งานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกษตรอินทรีย์และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เกษตรอินทรีย์ตามนิยามของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) มิใช่เพียงการงดเว้นสารเคมี แต่เป็นระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และมนุษย์ โดยเน้นความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมและการดูแลเอาใจใส่ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของระบบการรับรองโดยบุคคลที่สามที่มีค่าใช้จ่ายสูง จึงมีการนำ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ โดย PGS เป็นระบบการประกันคุณภาพที่มุ่งเน้นตลาดท้องถิ่น อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บนพื้นฐานของความไว้วางใจ (Trust) เครือข่ายทางสังคม และความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งกระบวนการนี้เปลี่ยนจากการ "ตรวจสอบจับผิด" มาเป็นการ "เรียนรู้ร่วมกัน" (Learning Process) เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิต (International Federation of Organic Agriculture Movements, 2008, <https://www.ifoam.bio/why-organic/organic-landmarks/definition-organic>)

ทฤษฎีการบริหารจัดการเครือข่าย (Network Governance) การขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ให้เข้มแข็งต้องอาศัยการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ Provan and Kenis (2008) ได้เสนอรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่าย โดยอธิบายถึง รูปแบบองค์การนำ (Lead Organization-Governed Network) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสามพรานโมเดลที่มีมูลนิธิสังคมสุขใจเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนในช่วงแรก และมุ่งพัฒนาไปสู่ รูปแบบการบริหารจัดการร่วมกัน (Shared Governance Network) ที่สมาชิกทุกคนมีสถานะเท่าเทียมกันและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ความสำเร็จของเครือข่ายยังต้องอาศัยกลไกความไว้วางใจและการควบคุมทางสังคม (Social Control) มากกว่าการใช้อำนาจสั่งการตามลำดับชั้น

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน งานวิจัยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) การสร้างภูมิคุ้มกัน และความสมดุลใน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของเครือข่ายตลาดสุขใจที่ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรรายย่อย

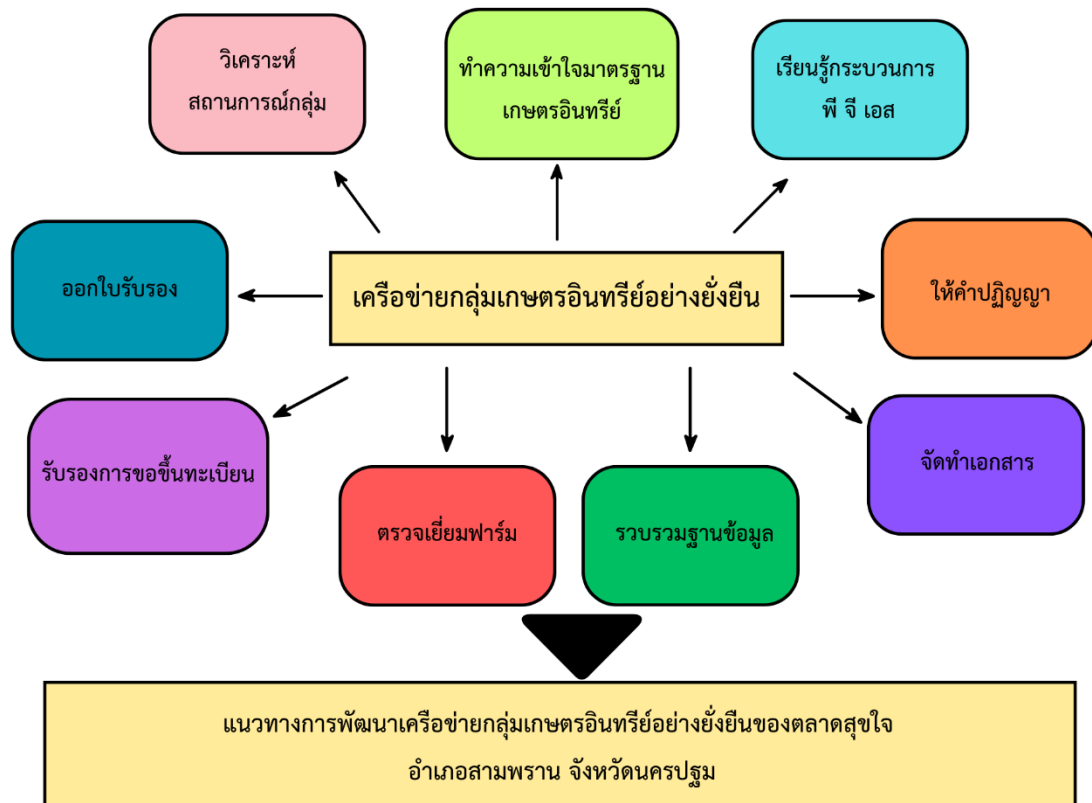
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบงานวิจัยที่สำคัญที่นำมาใช้เป็นฐานข้อมูล ดังนี้ พนา มาศ ตรีวรรณกุล และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง "การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโซ่คุณค่าสามพรานโมเดล" พบว่า ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากการผนวกการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเข้ากับกลไกการตลาดที่เป็นธรรม (ตลาดสุขใจ) โดยใช้ระบบ PGS เป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมั่นและธรรมาภิบาลในเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนและการพึ่งพาตนเองได้ของเกษตรกร สวรรค์ มณีโชติ (2561) ศึกษาบริบทของชุมชนเกษตรกรในการเข้าสู่มาตรฐาน PGS พบว่า ระบบ PGS ช่วยให้เกษตรกรรายย่อยเข้าถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ โดยปัจจัยความสำเร็จคือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนสมาชิก ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม" ได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่นำไปสู่ความยั่งยืนของเครือข่าย ผ่านกลไกหลัก คือ ระบบการรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) ซึ่งเป็นกระบวนการรับรองเกษตรอินทรีย์ในระดับชุมชนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และเป็นเครื่องมือสำคัญที่เครือข่ายตลาดสุขใจใช้ในการขับเคลื่อนกลุ่ม (นัฐพงษ์ แก้วรัตนชัย 2564; พนา มาศ ตรีวรรณกุล และคณะ, 2562)

ผู้วิจัยได้นำ กระบวนการเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน PGS 9 ขั้นตอน มาเป็นกรอบในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (สุพจน์ กลิ่นพ่วง, 2566) โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังในรูปต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม คือ การประเมินความพร้อมและบริบทพื้นที่เพื่อวางแผนการจัดการ
2. การทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คือ การปรับทัศนคติและสร้างความเข้าใจในกฎกติกาให้ตรงกัน
3. การเรียนรู้กระบวนการ PGS คือ สมาชิกทำความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ในกลไกการตรวจสอบ
4. กลุ่มให้คำปรึกษา คือ การประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันเพื่อแสดงพันธะสัญญา
5. กลุ่มจัดทำเอกสารที่จำเป็น คือ การสร้างระบบเอกสารเพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้
6. กลุ่มรวบรวมฐานข้อมูลสมาชิก คือ การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการเครือข่าย
7. ร่วมกันตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนและตัดสินใจรับรอง คือ การใช้กระบวนการเยี่ยมเยียนเพื่อตรวจสอบและรับรองเบื้องต้นโดยชุมชน
8. นำผลการตัดสินใจขึ้นทะเบียน คือ การส่งข้อมูลให้หน่วยงานกลางกลั่นกรอง
9. ออกใบรับรอง คือ การได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเพื่อสร้างความเชื่อมั่น

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและกระบวนการกลุ่มในบริบทพื้นที่จริง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและมีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานเครือข่าย รวมจำนวน 12 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1.1 บุคลากรมูลนิธิสังคมสุขใจ จำนวน 2 คน คือ ผู้จัดการตลาดและกรรมการ ซึ่งเป็นผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่มีอายุการทำงานร่วมกับมูลนิธิฯ ไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดนโยบายหรือประสานงาน

1.2 เกษตรกรเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตลาดสุขใจ จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

1.3 เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต หรือการจัดทำทะเบียนเกษตรกรโดยตรง

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือหลักคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา ครอบคลุม

เนื้อหา 4 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป (2) สถานการณ์เครือข่าย (3) ปัญหาเครือข่าย และ (4) แนวทางการพัฒนาเครือข่าย นอกจากนี้ ยังใช้เครื่องมือเสริมคือ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อเก็บข้อมูลสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมตามธรรมชาติของกลุ่มโดยที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นบุคคลภายนอก และ การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จากงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่น่าเชื่อถือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 12 คน โดยมีการนัดหมายล่วงหน้า ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึก ร่วมกับการลงพื้นที่สังเกตการณ์กิจกรรมของเครือข่าย และการรวบรวมเอกสารปฐมภูมิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) ตามแนวทางของ Braun และ Clarke (2006) ซึ่งเป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นและเป็นระบบสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การทำความเข้าใจข้อมูลโดยอ่านบทวน (2) การสร้างรหัสข้อมูล (Coding) เพื่อแยกส่วนข้อมูลที่สำคัญ (3) การค้นหาแก่นสาระ (Themes) โดยการจัดกลุ่มรหัสที่มีความสัมพันธ์กัน (4) การตรวจสอบแก่นสาระเพื่อยืนยันความถูกต้อง (5) การนิยามและตั้งชื่อแก่นสาระให้ชัดเจน และ (6) การผลิตรายงานผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1.1 สถานการณ์เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตลาดสุขใจ เครือข่ายมีการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจภายใต้ "สามพรานโมเดล" โดยมีมูลนิธิสังคมสุขใจเป็นแกนกลางในการประสานงานและสนับสนุนเชิงนโยบาย โครงสร้างการบริหารของกลุ่มย่อยมีความยืดหยุ่น แต่ละกลุ่มมีอิสระในการจัดการตนเอง โดยมีตำแหน่งหลักคือ ประธานกลุ่ม เลขานุการ และเหรัญญิก สมาชิกมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดและฉันทามติ โดยมีผู้ตรวจแปลงทำหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานภายใน หลักการดำเนินงานยึดถือระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน มีการประชุมกลุ่มสม่ำเสมอและการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อรักษาความโปร่งใส เป้าหมายหลักของเครือข่ายคือการสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรรายย่อย ผ่านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยและตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ระบบมาตรฐาน และช่องทางการตลาดจากมูลนิธิสังคมสุขใจ รวมถึงปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

1.2 ปัญหาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ จากการวิเคราะห์สถานการณ์และกระบวนการ PGS พบปัญหาสำคัญในมิติต่างๆ ดังนี้

1) สถานการณ์กลุ่ม เกิดความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน โดยบางช่วงผลผลิตล้นตลาดและบางช่วงขาดแคลน อีกทั้งยังเผชิญปัญหาโครงสร้างประชากรเกษตรกรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้ขาดแคลนแรงงานและมีความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน

2) ความเข้าใจมาตรฐาน เกษตรกรใหม่หรือผู้อยู่ในระยะปรับเปลี่ยนยังสับสนระหว่างมาตรฐาน GAP กับเกษตรอินทรีย์ และมีความท้าทายในการติดตามมาตรฐานที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทุกปี

3) กระบวนการเรียนรู้และเอกสาร ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันสำหรับการบันทึกข้อมูล ทำให้เกิดความยุ่งยากในการปรับตัวจากระบบสมุดจดมาเป็นระบบดิจิทัล ภาระงานเอกสารมีความซับซ้อน ทำให้ข้อมูลมักไม่เป็นปัจจุบันและไม่ครบถ้วน

4) การตรวจเยี่ยมและการรับรอง มีข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ในการเดินทางไปตรวจแปลงที่อยู่ห่างไกล และปัญหาความเกรงใจ ภายในกลุ่มที่อาจส่งผลกระทบต่อความเข้มงวดในการตรวจสอบ รวมถึงปัญหาความล่าช้าในการขึ้นทะเบียนและออกใบรับรองเนื่องจากเอกสารไม่ครบถ้วนหรือส่งไม่ทันกำหนด

1.3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน จากการศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ดังนี้

1) การบริหารจัดการและการตลาด ใช้แนวทางตลาดนำการผลิต โดยวางแผนการผลิตร่วมกัน และส่งเสริมการแปรรูปเพื่อแก้ปัญหาสินค้าล้นตลาดและเพิ่มมูลค่า

2) การพัฒนาศักยภาพและเทคโนโลยี ดึงคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) หรือลูกหลานเกษตรกรเข้ามาบริหารจัดการด้านเอกสารและระบบดิจิทัล (IT Support) แทนผู้สูงอายุ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล Real-time ผ่านแพลตฟอร์ม TOCA เพื่อให้ข้อมูลเชื่อมโยงและตรวจสอบย้อนกลับได้

3) การยกระดับมาตรฐาน PGS ส่งเสริมการตรวจข้ามกลุ่ม และแบ่งโซนพื้นที่ที่ตรวจเพื่อลดความเกรงใจและเพิ่มความโปร่งใส ควรพัฒนาระบบการทวนสอบข้อมูล (Verification) ร่วมกับเกษตรกรก่อนออกใบรับรองเพื่อลดความผิดพลาด

4) ความยั่งยืน สร้างกลไกตลาดที่มั่นคงและเป็นธรรม ควบคู่กับการปลูกฝังความซื่อสัตย์และจิตสำนึกรับผิดชอบต่อผู้บริโภคให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรมากกว่าแค่พิธีกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นการบริหารจัดการเครือข่าย สถานการณ์ของเครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจให้กลุ่มย่อยบริหารจัดการตนเองภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิสังคมสุขใจ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการเครือข่าย (Network Governance) ของ Provan and Kenis (2008) ในรูปแบบที่มีองค์กรแกนนำ (Lead Organization) ซึ่งช่วยเพิ่มความคล่องตัวและการพึ่งพาอาศัยกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาความล่าช้าในการประสานงานระหว่างกลุ่มย่อยกับส่วนกลาง สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการบริหารจัดการที่ต้องอาศัยกลไกการสื่อสารและการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเด็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ผลการวิจัยพบว่า ความเกรงใจในการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความโปร่งใส สอดคล้องกับ May (2019) และวิฑูรย์ ปัญญากุล (2562) ที่เน้นความสำคัญของกติกาชุมชนที่เข้มแข็งและการควบคุมทางสังคม ประกอบกับสมาชิกใหม่ยังสับสนในมาตรฐานตามงานวิจัยของ นัฐพงษ์ แก้วรัตนชัย (2564) และผู้สูงอายุมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการบันทึกข้อมูล ซึ่ง May (2019) ระบุว่าหัวใจของ PGS คือการเปลี่ยนการตรวจสอบเป็นกระบวนการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบที่เลี้ยวตามแนวคิดของ สวรรค์ มณีโชติ (2561) เพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจมาตรฐานอย่างถ่องแท้และการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มากกว่าการพึ่งพาเพียงเครื่องมือทางเทคนิค

ประเด็นทุนทางสังคมและความยั่งยืน การให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์และคำปฏิญาณ ในผลการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Putnam (1993) ที่ระบุว่า ความไว้วางใจ (Trust) เป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นเครือข่าย อย่างไรก็ตาม ภาระเอกสารที่ซับซ้อนยังเป็นอุปสรรคสำคัญ สอดคล้องกับ สวรรค์ มณีโชติ (2561) ที่ระบุว่าเป็นกำแพงกั้นการเข้าถึงมาตรฐาน และ สลักจิต จันทร์

ปล้อง (2564) ที่พบว่าเกษตรกรยังมีการปฏิบัติด้านการบันทึกข้อมูลและการทวนสอบเพียงระดับปานกลาง จึงจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการสร้างระบบที่เรียบง่ายหรือใช้นวัตกรรมแบบฟอร์มที่เข้าใจง่าย เช่น การใช้ Checklist เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการข้อมูลได้โดยไม่ต้องรู้สึกรู้ว่าเป็นภาระเกินความจำเป็นแต่ยังคงตรวจสอบย้อนกลับได้ อันจะนำไปสู่การรักษามาตรฐานความน่าเชื่อถือและความยั่งยืนของเครือข่ายในระยะยาว

สรุปได้ว่า ในมิติของสังคมสูงวัย ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีข้อจำกัดอย่างมากในการใช้เทคโนโลยีรวมถึงการจัดทำเอกสารดิจิทัล ถือเป็นจุดเปราะบางสำคัญที่กระทบต่อความยั่งยืนของเครือข่ายในระยะยาว หากพิจารณาตามแนวคิดการบริหารจัดการเครือข่าย (Network Governance) ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีแลกเปลี่ยนของข้อมูลและความโปร่งใสในระบบการรับรอง แต่เมื่อผู้ผลิตหลักไม่สามารถเข้าถึงเครื่องมือบันทึกข้อมูลสมัยใหม่ได้ จะทำให้กระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ขาดความต่อเนื่องและลดทอนความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลงที่สุดในที่สุด นอกจากนี้ หากคนรุ่นใหม่ไม่ได้รับการสานต่อจากกลุ่มผู้สูงอายุ อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต และความสามารถในการแข่งขันในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและส่งเสริมความยั่งยืนของเครือข่าย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นและจังหวัด เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคเอกชนและประชาสังคมในรูปแบบประชารัฐ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

1.2 ภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกลางระหว่างข้อมูลเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง PGS ของภาคประชาชน เข้ากับระบบทะเบียนเกษตรกรของรัฐ เพื่อให้เกษตรกรในเครือข่ายสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ แหล่งเงินทุน และมาตรการเยียวยาต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียม

1.3 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นการสร้างกลไกความร่วมมือในรูปแบบภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลของกลุ่มเกษตรกรสูงวัย เช่น การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อจัดโครงการส่งนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศหรือคณะบริหารธุรกิจ เข้ามาฝึกงานในลักษณะ อาสาสมัครดิจิทัลช่วยเหลือเกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 เครือข่ายและมูลนิธิสังคมสุขใจควรเร่งยกระดับการบริหารจัดการโดยเน้นการใช้ตลาดนำการผลิตอย่างเข้มข้น สมาชิกควรมีการประชุมวางแผนการผลิตร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าล้นตลาดหรือขาดแคลน

2.2 ควรผลักดันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะแพลตฟอร์ม TOCA (Thai Organic Consumer Association) เข้ามาช่วยในการบันทึกข้อมูลการผลิตและการขายแบบ Real-time เพื่อสร้างความโปร่งใสและการตรวจสอบย้อนกลับ โดยส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หรือลูกหลานเกษตรกรเข้ามาช่วยดูแลระบบเพื่อลดข้อจำกัดของผู้สูงอายุ

2.3 ควรส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตขั้นสูงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรหรือสินค้าที่ล้นตลาด เช่น การทำผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในวงกว้าง โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้บริโภคในตลาดเฉพาะกลุ่มกับตลาดทั่วไป เพื่อหากลยุทธ์สื่อสารการตลาดที่เหมาะสม

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบโมเดลความสำเร็จระหว่างเครือข่ายตลาดสุขใจกับเครือข่ายเกษตรอินทรีย์อื่นๆ ในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อถอดบทเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่หลากหลาย

3.3 ควรศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการนำแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์ ว่าส่งผลต่อรายได้และความยั่งยืนของเครือข่ายมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- นัฐพงษ์ แก้วรัตนชัย. (2564). *การยอมรับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ในจังหวัดนครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. STOU Library. <https://repository.stou.ac.th/items/880e9633-8a71-4236-8b48-22b662ef7273>
- พนามาศ ตริวรณกุล, เมตตา เร่งชวนชวาย, เสถียร แสงแถวทิม, อรุณ นวราช และ ชลธิพร เม้งเกร็ด (2562). *โครงการวิจัยการถอดบทเรียนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโซ่คุณค่าสามพรานโมเดล: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:175973
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย. (2561). *คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (พี จี เอส)*. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.). https://dkmmap.nrct.go.th/dkmmap-2021/dkm-dm/upload_manual/61-036.pdf?v=PnKU9dJTGt
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. (2562). *มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)*. มูลนิธิสายใยแผ่นดิน. <https://www.greenet.or.th/pgs/>
- สลักจิต จันทรปล้อง. (2564). *แนวทางการขับเคลื่อนการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัย ตำบลหนองผักแว่น อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. STOU Library. <https://repository.stou.ac.th/items/b6ea3046-9f44-4732-957a-50890a1676e4>
- สวรรค์ มณีโชติ. (2561). *การศึกษาบริบทของชุมชนเกษตรกรในการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยพีจีเอส* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:163801
- สุพจน์ กลิ่นพ่วง. (2566). *แนวทางการพัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านและเพิ่มรายได้กลุ่มเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections. http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2023/TU_2023_6209034559_13045_27708.pdf

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>.
- International Federation of Organic Agriculture Movements. (2008). Definition of Organic Agriculture. Bonn, Germany. <https://www.ifoam.bio/why-organic/organic-landmarks/definition-organic?>
- May, C. (2019). *PGS guidelines: How to develop and manage participatory guarantee systems*. IFOAM - Organics International. https://www.ifoam.bio/sites/default/files/2020-03/pgs_guidelines_en.pdf
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229-252. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>
- Putnam, R. D. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/71015>

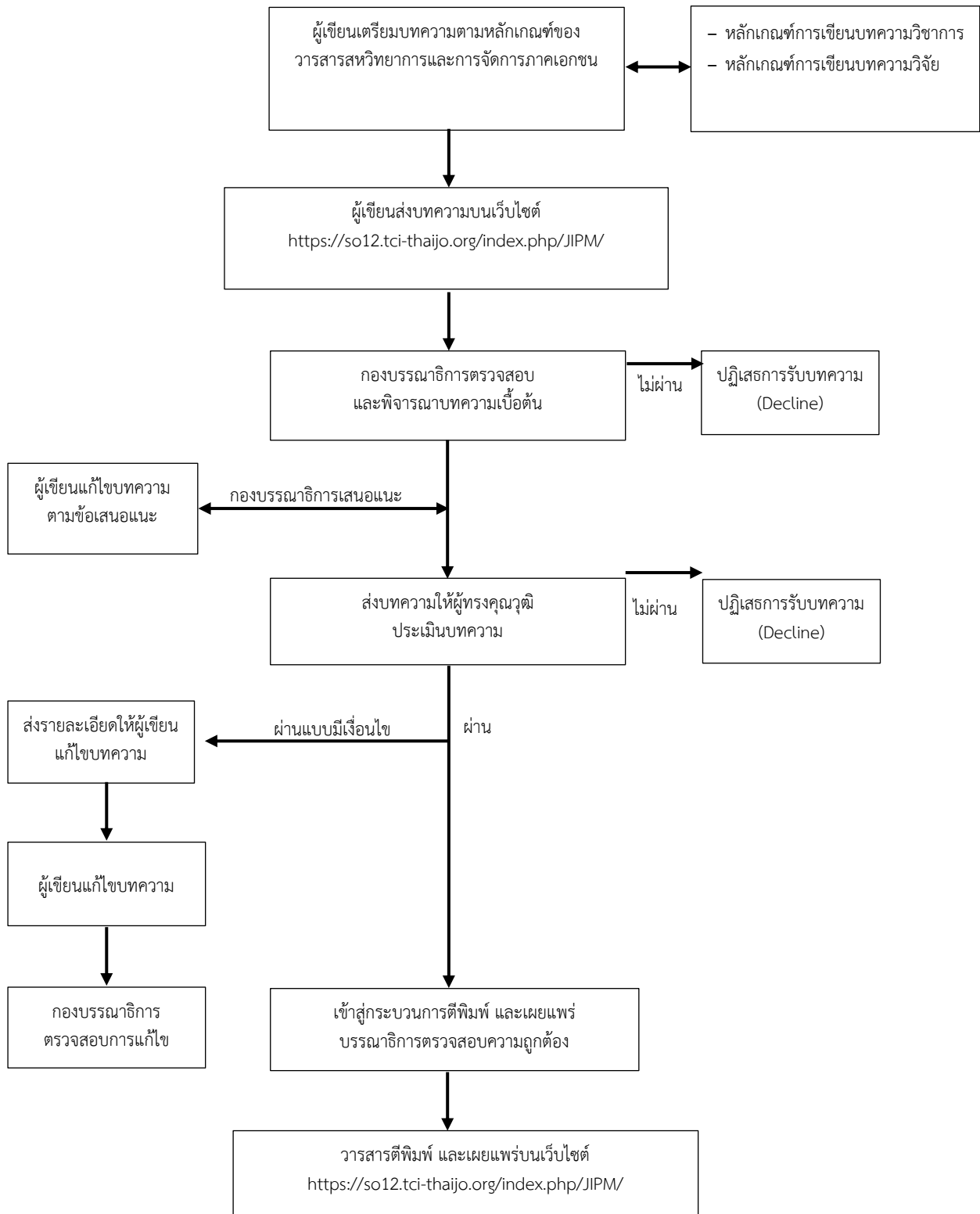
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

Journal of Interdisciplinary and Private Management

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2569

ผศ.ดร.รักเกียรติ หงส์ทอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ดร.ชนเดช สอนสะอาด	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ดร.ชนพันธุ์ พูลชอบ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ดร.ชนเดช สอนสะอาด	สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รศ.ดร.วัลลภ รัฐทรานนท์	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.ฐิติมา ให้ง่าย	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.ชัชวาล แสงทองล้วน	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.อำนาจ บุญรัตน์ไผ่	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.สุพัตรา ยอดสุรางค์	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ขั้นตอนการส่งบทความตีพิมพ์ วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

ปรับปรุงต้นฉบับและแปลจาก <https://publicationethics.org/>

บทบาท หน้าที่ จริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ
2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัยตามรูปแบบที่วารสารเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชนอย่างเคร่งครัด
3. ผู้เขียนต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) มาเป็นของตนเอง ซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ไว้ในระดับไม่เกิน 20%
4. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง และขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบทางวารสาร จะถอนบทความนั้นออกทันที
5. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาใน ผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทความมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในเอกสารอ้างอิง และไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตาม ระบบ APA. (Version 6) ที่วารสารกำหนดไว้
7. ผู้เขียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ปรับปรุงตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกปฏิเสธการเผยแพร่บทความ
8. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารถือเป็นผลงานของผู้เขียน ผู้เขียนและผู้มีส่วนร่วมต้องรับผิดชอบต่อบทความนั้น
9. ในกรณีที่ผู้เขียนทำผิดจริยธรรมจะถูกตัดสิทธิ์การตีพิมพ์เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยจะแจ้งผู้เขียนและหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน
10. ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
11. การพิจารณาอนุญาตให้ลงตีพิมพ์ขึ้นอยู่กับพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และให้ถือเป็นที่สุด

บทบาท หน้าที่ จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณ
2. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตาม และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับเจ้าของบทความ หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น ซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำซ้อนของบทความไม่เกิน 20 %
3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของบรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น
4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้วโดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสาร และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของเจ้าของบทความ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อทั้งสองด้าน (Double blind peer-reviewed)
6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์จากวารสารอื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับเจ้าของบทความ และผู้ประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด
8. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วน หรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้องและให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่เจ้าของบทความปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของบทความซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
11. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ติดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารอื่นทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจนหรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัดหรือมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่อง หรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน และในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด
2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณในความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียงรวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน
3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณในการรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความรวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว
4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย
6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วน หรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเองและคนอื่น ๆ
7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน มีนโยบายจัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความหนังสือ ด้านการจัดการภาครัฐ รัฐประศาสนศาสตร์และรัฐศาสตร์

ข้อกำหนดในการส่งบทความ จัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษเท่านั้น บทความที่นำมาลงในวารสารต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างตีพิมพ์ในหนังสือหรือวารสารใดมาก่อนกระบวนการคัดเลือกบทความโดยใช้วิธีการประเมินแบบ Double-Blind Review บทความจะถูกส่งไปยังนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญตรงกับสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 3 คน เพื่อเป็นผู้ประเมินบทความ

การเตรียมต้นฉบับบทความ

- 1) การตั้งค่าหน้ากระดาษ ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 - 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว
- 2) ตัวอักษร และขนาดอักษร เนื้อหาใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 16 ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ
- 3) ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง
- 4) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อยู่ใต้ชื่อเรื่องตรงกลาง
- 5) ระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน และอีเมล
- 6) มีบทคัดย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำตอบทคัดย่อ
- 7) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (3 - 5 คำ)
- 8) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด
- 9) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

การอ้างอิงเอกสารในบทความ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่การอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้น ใช้ระบบ APA

6th (ระบบ นาม-ปี) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงเอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุพัตรา ยอดสุรางค์, 2561)
- 2) ผู้แต่ง 1 -3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งทุกรายการ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ชัยฤทธิ์ ทองรอด สุพัตรา ยอดสุรางค์ และวราภรณ์ สารอินมูล, 2559) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (อุษา งามมีศรี, 2562; วิศิษฐ์ ฤทธิ์บุญชัย, 2563)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (อำนวย บุญรัตน์ไม่ตรี และคณะ, 2563)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ เช่น (Porter, 1980)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสามรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสามราย โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ เช่น (Storey, Drucker & Easingwood, 1999) และให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Drucker, 1954; Dooley & O'Sullivan, 2003)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al., ปีที่พิมพ์ (Woodman et al., 1993)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

เอกสารอ้างอิง

(1) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อหนังสือ. / (ครั้งที่พิมพ์). /สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์

ตัวอย่าง :

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2543). สื่อเพื่อชุมชน : การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

(2) บทความจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

อำนาจ บุนนิตน์มตรี. (2560). นโยบายการจัดการขยะของรัฐและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 10(1), หน้า 169-174.

Boonratmaitree, A. (2017). Waste Management Policy of the State and Local Governments. *Journal of Southern Technology*, 10(1), pp.169-174.

(3) วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับคุณวุฒิ วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ). ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

เบญจ พรพลธรรม. (2553). *การจัดการความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Zamperlin, F. U. (2012). The role of servant leadership in middle school culture (Doctoral Dissertation). New York: Fordham University.

(4) สื่อออนไลน์

รูปแบบ: ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี./จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL)

ตัวอย่าง :

ปาลัญ ชญา. (2560). อินโดนีเซีย เปลี่ยนสลัมเป็นหมู่บ้านหลากสี ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว, สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2561, จาก <https://news.mthai.com/world-news/564386.html>.

De Waal. (2007). Applicability of the high performance organization framework in the Middle East. Retrieved April 25, 2016 from <http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/17515630710684178>.

การส่งบทความ

ให้ส่งต้นฉบับบทความออนไลน์ (ไฟล์ Word) ไปที่ <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JIPM/>

แนวทางการเขียนบทความวิชาการ

แนวทางการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

- มีประเด็นหรือความแนวคิดที่ชัดเจน มีเนื้อหาทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย
- วิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ มีการสังเคราะห์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และเสนอความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์
- สอดแทรกความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ หรือแสดงทัศนะทางวิชาการของผู้เขียนอย่างชัดเจนและเที่ยงตรง
- มีการค้นคว้าอ้างอิงจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ทันสมัย และครอบคลุม
- มีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและเป็นระบบ ใช้ภาษาทางวิชาการอย่างเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการ

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- (1) ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- (2) ชื่อผู้เขียน (ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง หน่วยงาน และอีเมล)
- (3) บทคัดย่อภาษาไทย
- (4) คำสำคัญ (มีจำนวน 3-5 คำ)
- (5) Abstract
- (6) Keywords
- (7) บทนำ
- (8) เนื้อหา
- (9) บทสรุป
- (10) การอ้างอิง

รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลิงค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร

ตัวอย่างการเขียนบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์
วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

1 นิ้ว

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun PSK
18 Point Bold

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย
ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

16 Point Bold

ผู้เขียน¹, ผู้เขียน² และ ผู้เขียน³
Author¹, Author² and Author³
สังกัด¹ สังกัด² สังกัด³ (คณะ.....มหาวิทยาลัย)
Affiliation¹ Affiliation² Affiliation³ (Faculty...University, Country.)
Email:.....

14 Point

บทคัดย่อ (250-300 คำ) → 16 Point Bold

16 Point

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการศึกษา.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ :,, 16 Point

16 Point Bold

Abstract → 16 Point Bold

The purpose of this article is to present.....

16 Point

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords:;; 16 Point

16 Point Bold

บทนำ → 16 Point Bold

16 Point {

กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยกว้างๆ (อ้างกฎหมาย นโยบาย หรือทฤษฎีมารองรับ).....

.....

.....

ปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea).....

.....

สรุปหลักการและเหตุผล (Main Idea).....

.....

บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้ (ปรับตามบริบท).....

.....

เนื้อหา

16 Point {

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้จากการศึกษา → 16 Point Bold

16 Point {

ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการนำเสนอ การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

สรุป } 16 Point Bold

16 Point {

สรุปในภาพรวมของบทความ

.....

.....

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

พยอม วงศ์สารศรี. (2530). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระนครพาณิชย์.

ฉัตรชัย นาคำพลอย. (2562). การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสังคมปัจจุบัน. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 3(3), 171-178

สุนันทา ภักดีไทย. (2561). องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นพลเมืองของนักเรียนอาชีวศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ดุสิตนิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>

Cronbach, L. J. (1974). Essentials of Psychological Testing. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, KhokFaet, Nong Chok, Bangkok(Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration.

Nanposri, N. (2020). Factors Affecting Employee Savings Decision in Central Bangna Department Store, Bangkok. Journal of Educational Innovation and Research, 3(2), 131-140.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิจัย

การเขียนบทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- (1) ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- (2) ชื่อผู้เขียน (ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง หน่วยงาน และอีเมล)
- (3) บทคัดย่อภาษาไทย
- (4) คำสำคัญ (มีจำนวน 3-5 คำ)
- (5) Abstract
- (6) Keywords
- (7) บทนำ
- (8) วัตถุประสงค์การวิจัย
- (9) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- (10) การทบทวนวรรณกรรม เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา
- (11) กรอบแนวคิดการวิจัย
- (12) ระเบียบวิธีวิจัย ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- (13) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูป ตารางหรือแผนภูมิ
- (14) อภิปรายผล/วิจารณ์ เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- (15) ข้อเสนอแนะ
- (16) เอกสารอ้างอิง ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ ทั้งในเนื้อเรื่องและเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน

1 นิ้ว

1 นิ้ว

TH Sarabun PSK
18 Point Bold

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

16 Point Bold

ผู้เขียน¹, ผู้เขียน² และ ผู้เขียน³

Author¹, Author² and Author³

สังกัด¹ สังกัด² สังกัด³ (คณะ...มหาวิทยาลัย)

Affiliation¹ Affiliation² Affiliation³ (Faculty...University, Country.)

Email:.....

14 Point

บทคัดย่อ

16 Point Bold

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อ..... 2) เพื่อ..... และ 3) เพื่อ.....
รูปแบบการวิจัยเป็น.....(การวิจัยเชิงปริมาณ/การวิจัยเชิงคุณภาพ/การวิจัยแบบผสมวิธี)ใช้แนวคิด (หรือ
ทฤษฎี).....เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ..... กลุ่มตัวอย่าง(กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)คือ
..... จำนวน คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบ.....เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ชนิด คือ 1) 2) 3)
..... วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้...(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ...ส่วนการวิจัยเชิง
คุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา)ผลการวิจัยพบว่า
1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ
2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ
3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ
องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ (จะเป็นประโยชน์หรือนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง ประมาณ 1-
3 บรรทัด)
คำสำคัญ :

Abstract → 16 Point Bold

16 Point

This Article aimed to study (1)
(2) the sample was.....
They was selected by the instrument for collecting data
was Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis.
The research results were found as follows;

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Keywords:;; } 16 Point

16 Point Bold

บทนำ } 16 Point Bold

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรากฏการณ์ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูล
งานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ
(practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดย
ใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย

(อ้างอิงข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็น
อย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่
กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนว
ทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะ
เขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย } 16 Point Bold

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) } 16 Point Bold

การทบทวนวรรณกรรม

16 Point Bold

เขียนบรรยายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

16 Point

1.

2.

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

กรอบแนวคิดการวิจัย

16 Point Bold

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ... ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

16 Point

```
graph LR; A[ ] --- B[ ]; B --- C(( )); C --> D[ ]
```

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

16 Point Bold

16 Point

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย } 16 Point Bold

16 Point {

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย } 16 Point Bold

16 Point {

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย } 16 Point Bold

16 Point {

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการนำเสนอ การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

16 Point Bold

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ

..... โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควร

ทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง

16 Point Bold

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรี
โปรดักท์.

พยอม วงศ์สารศรี. (2530). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระนครพาณิชย์.

ฉัตรชัย นาถ่าพลอย. (2562). การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสังคมปัจจุบัน. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา
และการวิจัย*, 3(3), 171-178

สุนันทา ภักดีไทย. (2561). *องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นพลเมืองของนักเรียน
อาชีวศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ชุมชนนิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.

อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). *ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561,
จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>

Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem
Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, KhokFaet, Nong Chok, Bangkok*(Doctoral
Dissertation). National Institute of Development Administration.

Nanposri, N. (2020). Factors Affecting Employee Savings Decision in Central Bangna Department
Store, Bangkok. *Journal of Educational Innovation and Research*, 3(2), 131-140.

Schermerhorn, J., Hunt, J., & Osborn, R. (2000). *Organizational Behavior*. (7th ed.). New York:
John Wiley & Sons.

Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). *Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge
Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province*(Research Report). Ayuthaya: Buddhist
Research Institute of MCU.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ค่าธรรมเนียมการส่งบทความ

บทความที่ส่งเข้ามาตีพิมพ์ในวารสาร จะไม่มีค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ การส่งบทความเข้ามาเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน หากไม่ปฏิบัติตามกติกา กองบรรณาธิการวารสารขอสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการตีพิมพ์ดังต่อไปนี้

1. หากบทความมีความซ้ำซ้อนมากกว่า 20%
2. เจ้าของบทความไม่ปฏิบัติตามรูปแบบของวารสาร
3. บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ ไม่แก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิตามระยะเวลาที่กำหนด (1 เดือน หลังการแจ้งจากกองบรรณาธิการ)

การส่งบทความเข้าระบบออนไลน์ของวารสาร เพื่อได้รับการตีพิมพ์การส่งในระบบ สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสาร ได้ที่ <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JIPM/>